

Pincode.

Schaarste en ruil

27/2/21

Noordhoff Uitgevers

Iedereen leert

Hoofdstuk 2 | De rol van ruilen en geld

- 2.1 [De waarde van ruilen](#)
- 2.2 [De rol van geld](#)
- 2.3 [Geld scheppen](#)

2.1 De waarde van ruilen

Arbeidsdeling Specialisatie Absoluut kostenvoordeel

Ook als je nergens het beste of snelste in bent, is er voordeel te behalen: **comparatief voordeel**

Comparatief voordeel:

Het hebben van een relatief voordeel ten opzichte van een andere partij

Tabel 1 Taakverdeling Robert en Janine

Taak	Robert	Jeanine	% dat Jeanine er langer over doet dan Robert
Taarten bakken	12 uur	20 uur	66,6% $(20 - 12) \div 12 \times 100\%$
Taarten decoreren	6 uur	16 uur	166,6% $(16 - 6) \div 6 \times 100\%$
	18 uur	36 uur	

Jeanine heeft bij bakken relatief de kleinste achterstand. Dit is haar *comparatieve voordeel*.

2.1 De waarde van ruilen

Directe ruil:

Ruilen van goederen zonder tussenkomst van geld.

Indirecte ruil:

Ruilen met geld als betaalmiddel.

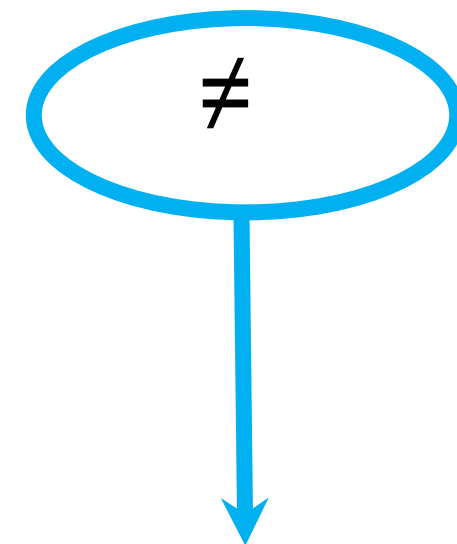
Transactiekosten:

Alle kosten die iemand maakt om een ruilpartner te vinden, tot een overeenkomst te komen en die overeenkomst af te handelen.

2.1 De waarde van ruilen

Om een product te kunnen ruilen, moet je eigenaar zijn.

Eigendomsrecht

Bezit

Als je iets leent, is het wel je bezit, maar niet je eigendom.

Eigendomsrecht:
De juridische eigenaar van een goed die vrij is om er naar eigen goeddunken mee te handelen.

Rechtspersoon:
Een organisatie die juridisch op dezelfde manier rechten en plichten kan hebben als een natuurlijk persoon.

2.1 De waarde van ruilen

Indirecte ruil heeft ons leven een stuk gemakkelijker gemaakt: je kunt met geld overal en altijd betalen.

Door geld zijn transactiekosten minder:

- Door specialisatie kunnen leveranciers zich toeleggen op bepaalde producten of diensten en daardoor beter worden.
- De leverancier heeft voor jou al allerlei overeenkomsten afgesloten, waardoor het afsluiten van een overeenkomst sneller gaat.
- Afhandelen gaat sneller met geld dan met directe ruil.

**Ongedifferentieerde
koopkracht:**

Geld waarmee je
overal terecht kunt
om goederen te
kopen.

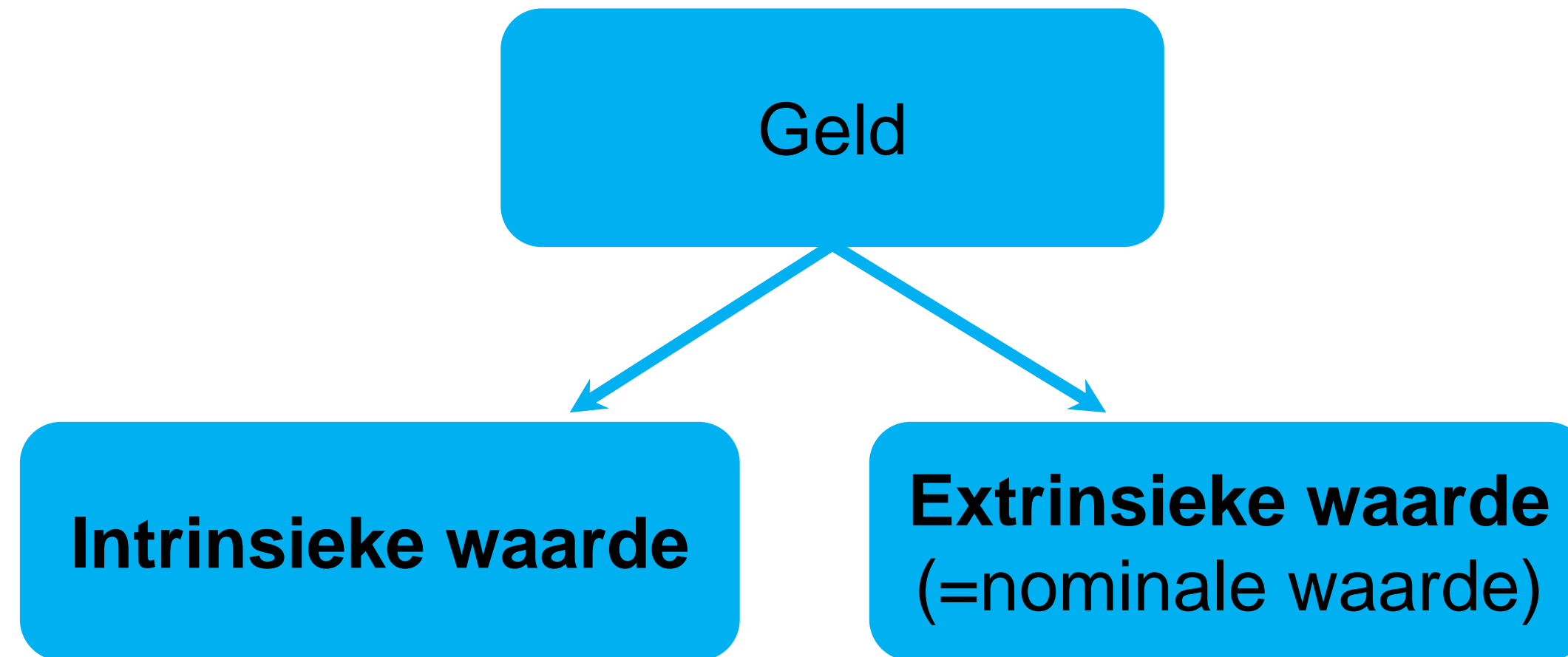
2.2 De rol van geld

Geld heeft 3 functies:

- Ruilmiddel (de euro is een **wettig betaalmiddel**)
- Rekenmiddel (vergelijken)
- Spaarmiddel (bewaren)

Wettig betaalmiddel:
Een betaalmiddel waarmee je overal in Nederland kunt betalen.

2.2 De rol van geld

Intrinsieke waarde:
De waarde van het materiaal waarvan geld is gemaakt.

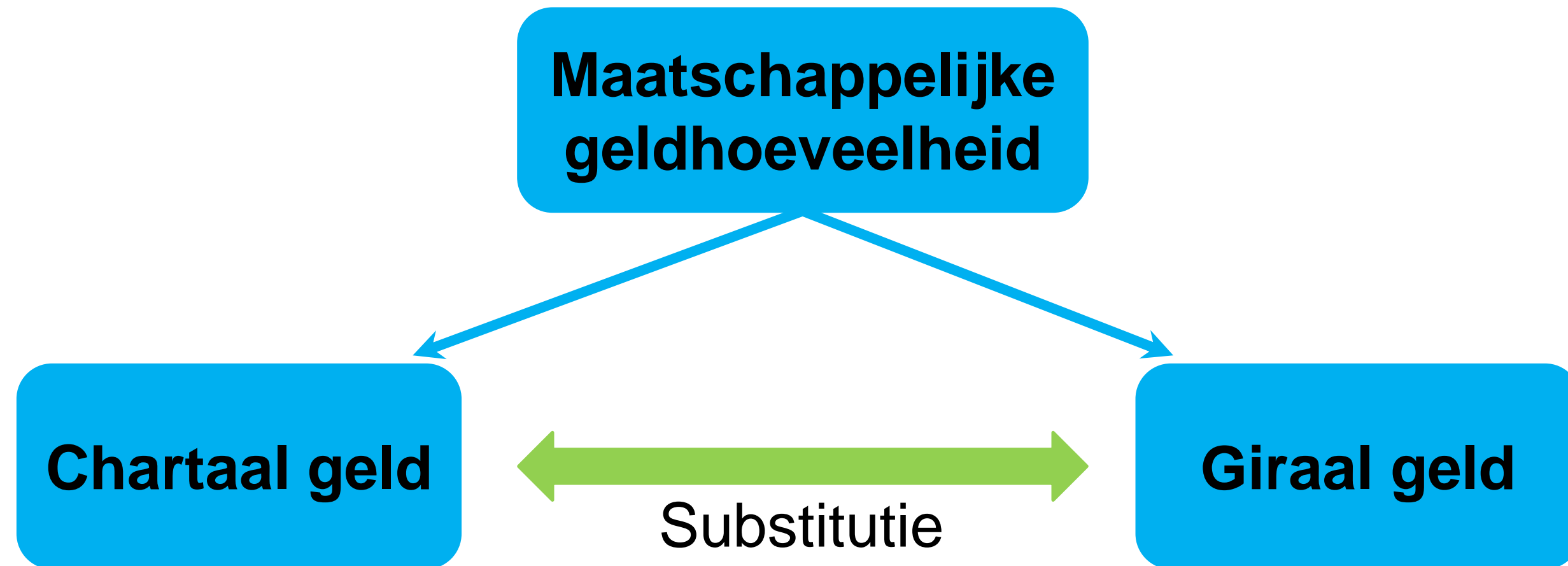
Extrinsieke waarde:
De waarde die op de munt of het biljet staat

Wet van Gresham:
De intrinsieke waarde van geld kan nooit hoger zijn dan de extrinsieke waarde van geld.

De wet van Gresham:
“Bad money drives out good money”

2.2 De rol van geld

Maatschappelijke geldhoeveelheid:
De som van al het chartale en girale geld in handen van het publiek.

Chartaal geld:
Munten en bankbiljetten.

Giraal geld:
Geld op direct opvraagbare bankrekeningen.

2.2 De rol van geld

Geld wordt alleen aanvaard door iedereen als het **fiduciair** is.

Fiducie in geld ontstaat o.a. door:

- Een veilig banksysteem
- Technische eisen waaraan geld moet voldoen:
  - Handzaam en duurzaam
  - Deelbaar
  - Niet eenvoudig na te maken

Fiduciair geld:
Geld dat algemeen aanvaard wordt als ruilmiddel, omdat het wordt vertrouwd door de gebruikers.

€ 10
Europa serie

- 1 Voelbare inkt
- 2 Watermerk
- 3 Smaragdgroen cijfer
- 4 Hologram

2.3 Geld scheppen

Vroeger bestonden er nog geen bankbiljetten, je kreeg toen een ontvangstbewijs. Hiermee werd duidelijk dat je een vordering, een tegoed, had. Met deze ontvangstbewijzen konden handelaren nu ook anderen betalen.

Ontvangstbewijs:
Een vordering/tegoed waarop de waarde van ingebracht geld staat aangegeven.

2.3 Geld scheppen

Telkens als iemand geld leent bij een bank, of opneemt van zijn spaarrekening, komt er meer geld in handen van het publiek. De maatschappelijke geldhoeveelheid neemt dan toe.

Dit wordt **geldschepping** genoemd.

Telkens als iemand geld stort op een spaarrekening, of een banklening aflost, komt er minder geld in handen van het publiek. De maatschappelijke geldhoeveelheid neemt dan af.

Dit wordt **geldvernietiging** genoemd.

Geldschepping:
Het vergroten van de maatschappelijke geldhoeveelheid door kredietverlening door een bank.

Geldvernietiging:
Het verkleinen van de maatschappelijke geldhoeveelheid door aflossing van bankleningen.

2.3 Geld scheppen

Een bankbalans laat de bezittingen (activa) en schulden (passiva) van een bank zien.

Voorbeeld

Tabel 10 Balans bank A (bedragen in miljoen)

Activa		Passiva	
Kas	€ 100	Rekening-courant tegoed	€ 1.000
Tegoed bij de centrale bank	€ 400	Spaartegoeden en overige schulden	€ 800
Debiteuren	€ 500	Eigen vermogen	€ 700
Overige activa	€ 1.500		
Totaal	€ 2.500		€ 2.500

Liquide middelen

Direct opeisbare tegoeden van klanten

Klanten met leningen

Het tegoed van de eigenaren van de bank

2.3 Geld scheppen

De kans is klein dat alle klanten tegelijkertijd hun tegoed bij de bank opvragen.

Daarom hoeft de **liquiditeitspositie** van een bank niet 100% te zijn.

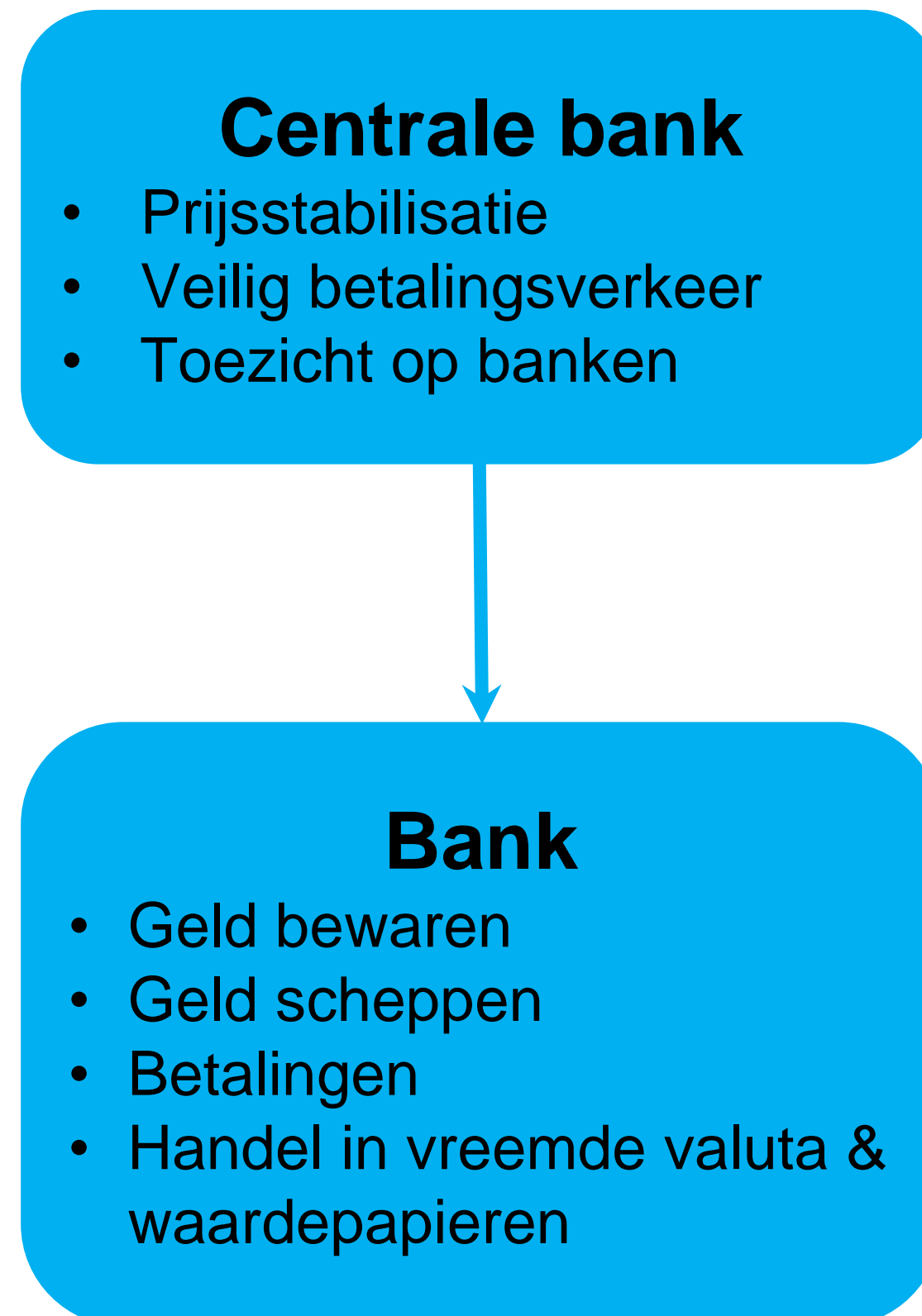
Liquiditeitspositie:
De verhouding tussen het geld dat in liquide middelen aanwezig moet zijn en de totale kortlopende schulden van een bank.

Formule

Liquiditeitspositie   **Liquiditeitspositie = $\frac{\text{liquide middelen}}{\text{kortlopende schulden}} \times 100\%$**

waarbij:
Liquide middelen = Kas + Rekening-couranttegoed bij centrale bank
Kortlopende schulden = Rekening-couranttegoeden + direct opneembare spaargelden

2.3 Geld scheppen

Rentemarge:
Het verschil tussen door banken geboden rente op sparen en gevraagde rente op leningen.

} Banken verdienen geld door een **rentemarge** te hanteren.